

Nazwa projektu

Ustawa o Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej
Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące
Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu
prof. Aleksander Bobko, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego
Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu
Juliusz Szymczak-Gałkowski,
Dyrektor Departamentu Współpracy Międzynarodowej,
e-mail: juliusz.galkowski@mniisw.gov.pl, tel. (22) 529 22 66
Łukasz Wojdyga,
Zastępca Dyrektora Departamentu Współpracy Międzynarodowej,
e-mail: lukasz.wojdyga@mniisw.gov.pl, tel. (22) 529 22 66
Marcin Gubała, Dyrektor Departamentu Legislacyjno-Prawnego,
e-mail: marcin.gubala@mniisw.gov.pl, tel. (22) 52 92 525

Data sporządzenia:

20.04.2017 r.

Źródło:

Inicjatywa Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Nr w wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów:

UD 182

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Konieczność międzynarodowego rozpowszechniania osiągnięć naukowych, swoboda przepływu osób oraz możliwość korzystania z zagranicznych usług edukacyjnych to najważniejsze z czynników determinujących polskie szkolnictwo wyższe i naukę do aktywności na arenie międzynarodowej i włączania się w globalną kooperację, a także w rywalizację o najbardziej uzdolnionych przedstawicieli nauki oraz o przełomowe odkrycia w tym obszarze. Kluczowe znaczenie w tej rywalizacji ma doskonałość naukowa i jakość kształcenia na poziomie wyższym.

W Polsce poziom umiędzynarodowienia nauki i szkolnictwa wyższego jest dalece niewystarczający, zarówno w ujęciu ilościowym, jak i jakościowym. Uwidacznia się to przede wszystkim w:

- 1) jednym z najniższych wśród krajów OECD poziomie umiędzynarodowienia polskiego szkolnictwa wyższego (mierzonym udziałem studentów z zagranicy w ogólnej populacji studentów). W roku akademickim 2015/2016 wskaźnik ten osiągnął wartość 4,07%, przy średniej OECD na poziomie powyżej 8%;
- 2) niskiej pozycji uczelni w rankingach międzynarodowych, niewielkiej cytowalności dorobku naukowego, ograniczonej liczbie publikacji w językach obcych, publikowanych w renomowanych wydawnictwach i czasopismach (z wyjątkiem kilku tzw. „wysp doskonałości” w niektórych dyscyplinach naukowych);
- 3) niewielkiej liczbie projektów badawczych o międzynarodowej doniosłości prowadzonych lub koordynowanych w Polsce;
- 4) niskiej mobilności międzynarodowej naukowców;
- 5) małej liczbie programów studiów o najwyższym światowym poziomie potwierdzonym międzynarodowymi akredytacjami;
- 6) małej liczbie programów studiów prowadzonych w języku angielskim na wszystkich poziomach kształcenia, małej liczbie programów wspólnych prowadzonych z zagranicznymi partnerami (kierunki w językach obcych stanowią zaledwie 3,5% kierunków uruchomionych na polskich uczelniach. Poważnym deficytem jest również poziom umiędzynarodowienia studiów doktoranckich, które ustępują pod tym względem nawet studiom magisterskim);
- 7) małej liczbie wybitnych profesorów z zagranicy – obecnie obcokrajowcy stanowią zaledwie 2,4% spośród wszystkich pracowników naukowo-dydaktycznych polskich uczelni, przy czym ponad połowa nauczycieli obcokrajowców pracujących w Polsce pochodzi z państw sąsiednich: Ukrainy, Słowacji, Białorusi, Rosji i Czech;

Wśród podstawowych przyczyn tego stanu rzeczy wymienić należy:

- 1) niewystarczające możliwości rozwoju potencjału intelektualnego polskich naukowców i kadry dydaktycznej, w szczególności związanej z finansowaniem pobytów krótko i średnio-terminowych w wiodących ośrodkach naukowych świata;
- 2) brak projąkościowej polityki stypendialnej skierowanej do cudzoziemców (studentów i doktorantów);
- 3) ograniczone możliwości wsparcia finansowego przyjazdów wybitnych naukowców i wykładowców akademickich na polskie uczelnie wyższe;
- 4) nieatrakcyjny system wynagradzania naukowców – cudzoziemców;
- 5) problemy z obsługą administracyjną zagranicznych studentów i naukowców;
- 6) brak analiz zagranicznych rynków i oferty szkolnictwa wyższego;
- 7) brak strategii promocyjnych po stronie uczelni.

Obecna sytuacja skutkuje tym, że najzdolniejsi polscy naukowcy i studenci szukają szansy rozwoju poza granicami Polski. Jednocześnie brak mechanizmów zachęcania ich do powrotów, a także zachęcania obcokrajowców do kształcenia i pracy naukowej w Polsce powodują, że niekorzystny wektor drenażu mózgow utrwała się i przenosi na kolejne pokolenia studentów i pracowników naukowo-dydaktycznych, pośrednio hamując także rozwój innowacyjności w Polsce.

Kluczowe znaczenie dla skuteczniejszej rywalizacji o talenty i odkrycia naukowe ma doskonałość naukowa i jakość kształcenia na poziomie szkolnictwa wyższego. Z tego względu także umiędzynarodowienie powinno być postrzegane z tej perspektywy. Aktywność międzynarodowa nie powinna być zatem w żaden sposób wyodrębnioną i zamkniętą działalnością, znajdującą się na obrzeżach działalności polskich uczelni. Powinna natomiast wpływać na wszystkie obszary funkcjonowania uczelni, w tym zwłaszcza na dydaktykę, badania naukowe, transfer wiedzy, procesy zarządzania czy misję społeczną polskich uczelni i instytucji naukowych. Umiędzynarodowienie nie jest celem samym w sobie, ale narzędziem świadomie wykorzystywanym do wspierania doskonałości naukowej, wzmocnienia jakości edukacji czy też zaangażowania społecznego polskich uczelni i instytucji naukowych, wpisując się tym samym w strategiczne cele działalności Państwa.

W polskim systemie instytucji wspierających rozwój nauki i szkolnictwa wyższego skutecznie działają podmioty, których celem jest finansowanie projektów badawczych (Narodowe Centrum Nauki, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju), wsparcie realizacji badań przez najlepszych naukowców (Fundacja na rzecz Nauki Polskiej), wsparcie polskich naukowców w uczestnictwie w programach ramowych UE (Krajowe Punkty Kontaktowe) oraz organizowanie programów krótkookresowej międzynarodowej wymiany

akademickiej w ramach programów finansowanych przez Unię Europejską (Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji). Biuro Uznawalności Wykształcenia i Współpracy Międzynarodowej, jako jednostka podległa Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego obsługuje głównie stypendystów umów międzyrządowych oraz realizuje programy stypendialne dla zagranicznych studentów i doktorantów. Brakuje jednak instytucji, która realizowałaby całościowo długofalową politykę państwa polskiego wsparcia indywidualnej mobilności akademickiej ukierunkowanej na wzrost potencjału dydaktycznego i naukowego, wspierała rozwój uczelni w umiędzynarodowieniu ich oferty edukacyjnej oraz promowała polskie szkolnictwo wyższe za granicą. Lukę tę dotychczas wypełniały inne podmioty poprzez ogłaszanie pojedynczych programów mobilnościowych (NCN, MNiSW), działań w zakresie poprawy oferty dydaktycznej uczelni (NCBiR), czy obsługi naukowców zagranicznych (KPK w ramach sieci Euraxess). Powoduje to, że wiele istotnych dla umiędzynarodowienia działań, na które wiodące państwa kładą szczególny nacisk, nie jest aktualnie realizowanych w ogóle, lub są realizowane w ograniczonym zakresie przez nieliczne uczelnie i instytucje (np. utrzymywanie więzi z cudzoziemcami – absolwentami, prowadzenie spójnej polityki stypendialnej nawiązującej do najlepszych światowych praktyk w tym zakresie, internetowe systemy rekrutacji adresowane do obcokrajowców). Słabą stroną systemu jest również niedostatek długofalowego planowania, przez co działania są podejmowane zazwyczaj niezależnie przez poszczególne podmioty. Polska nie wykorzystuje w tym zakresie w pełni potencjału jakim dysponuje.

Prowadzenie strategicznych działań zmierzających do poprawy obecnego stanu rzeczy nie jest możliwe przez rozszerzenie zadań BUWiWM, m.in. ze względu na brak osobowości prawnej, a w dalszej konsekwencji konieczność odrębnego umocowania dyrektora BUWiWM przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego m.in. w zakresie możliwości zawierania umów z innymi podmiotami będącymi odpowiednikami takiej jednostki za granicą. Podobne instytucje (np.: DAAD w Niemczech, Campus France, Nuffic w Holandii czy Universidad.es w Hiszpanii) od lat skutecznie wykonują zadania publiczne w zakresie umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego i nauki w większości krajów Europy zachodniej, będąc nie tylko wsparciem dla uniwersytetów i ośrodków naukowych, ale i samodzielnym realizatorem polityki edukacyjnej i naukowej państwa.

Według danych BUWiWM w polskich uczelniach w roku akademickim 2015/2016 kształciło się ponad 5 tys. stypendystów rządu polskiego. Samo Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznacza na świadczenia stypendialne stypendystów ponad 25 mln zł rocznie (na ponad 4,8 tys. osób). Dodatkowo w ramach dotacji dla uczelni publicznych na zadania związane z kształceniem pokrywane są koszty kształcenia stypendystów MNiSW.

Największa część środków budżetowych jest przeznaczana na pokrycie kosztów utrzymania młodzieży o polskim pochodzeniu (w tym zakresie łączna liczba stypendystów programu stypendialnego MNiSW w roku akademickim 2015/2016 to ok. 1850 osób, zaś w ramach programów stypendialnych adresowanych do obywateli krajów rozwijających się kształciło się w tym samym czasie ok. 650 osób). Pozostałe przyznawane stypendia są następstwem zobowiązań określonych w umowach międzynarodowych, zawieranych przez Polskę. W tym stanie rzeczy odczuwalny jest deficyt mechanizmów umożliwiających prowadzenie aktywniejszej prokościowej polityki stypendialnej, która będzie odzwierciedlała światowe trendy i nawiązywała do najlepszych praktyk stosowanych przez liderów rynku edukacyjnego. Również oferta edukacyjna uczelni nie jest często dopasowana do potrzeb kształcenia, które są zróżnicowane w poszczególnych regionach geograficznych. Brakuje także jednej bazy informacyjnej na temat istniejącej oferty stypendialnej, a oferowany poziom stypendiów nie jest konkurencyjny w stosunku do stawek oferowanych przez inne państwa europejskie. Należy także odnotować brak jednej i aktualnej bazy informacyjnej na temat oferty stypendialnej, zarówno dla studentów wyjeżdżających, jak i przyjeżdżających. Istotnym mankamentem systemu, niesprzyjającym rozwojowi procesu umiędzynarodowienia, jest również oferowany w Polsce poziom finansowania stypendiów, którego nie można zaklasyfikować jako konkurencyjnego wobec oferty innych państw europejskich. Powyższe nie zachęca studentów do odbywania kształcenia w polskich uczelniach oraz negatywnie wpływa na kształtowanie wizerunku Polski jako państwa atrakcyjnego i sprzyjającego podejmowaniu studiów i działalności naukowej.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Proponowanym rozwiązaniem wspierającym Państwo Polskie w osiągnięciu powyższych celów jest powołanie Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (NAWA), której zadaniem będzie stymulowanie rozwoju Polski w sferze nauki i szkolnictwa wyższego przez prokościowe wsparcie mobilności akademickiej oraz umiędzynarodowienie oferty polskich uczelni. Realizacja powierzanej Agencji misji powinna w znacznym stopniu przyczynić się do wypełnienia celów rozwojowych określonych w przyjętej przez Rząd Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju – w zakresie umiędzynarodowienia i otwarcia polskich szkół wyższych na innowacje, zwłaszcza w kontekście poprawy pozycji uczelni w międzynarodowych rankingach; stworzenia otoczenia prawnego sprzyjającego innowacyjności oraz komercjalizacji wyników badań naukowych; stworzenia warunków pozwalających na zatrudnianie w Polsce zagranicznych uczonych z dorobkiem naukowym; zachęcania studentów pochodzących spoza Unii Europejskiej do podejmowania studiów na uczelniach polskich.

Agencja przejmie wszystkie zadania likwidowanego Biura Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej, jak również zadania Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w tym zakresie, przy czym nie przewiduje się włączenia do Agencji innych podmiotów realizujących zadania zbliżone do określonych w projekcie ustawy, takich jak wspomniana wyżej Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji.

Podstawowa działalność Agencji będzie koncentrowała się na:

- 1) inicjowaniu i realizowaniu programów stypendialnych rządu polskiego dla cudzoziemców – studentów i doktorantów;
- 2) inicjowaniu i realizowaniu programów wspierania międzynarodowej wymiany akademickiej pracowników naukowych i dydaktycznych, zarówno przyjazdowej, jak i wyjazdowej;
- 3) inicjowaniu i realizowaniu programów wspierania procesu umiędzynarodowienia polskich uczelni i jednostek naukowych;
- 4) upowszechnianiu informacji o polskim systemie szkolnictwa wyższego i nauki;
- 5) upowszechnianiu języka polskiego poza granicami Polski.

Jako państwowa osoba prawna Agencja będzie mogła realizować opisaną działalność przez:

- 1) ustanawianie programów oraz określanie terminów i warunków ich realizacji;
- 2) ocenę i wybór wniosków o zakwalifikowanie do programów;
- 3) zawieranie i finansowanie umów z beneficjentami programów;
- 4) zawieranie umów z polskimi i zagranicznymi podmiotami, w szczególności jako partner umów o wspólne przedsięwzięcie.

Agencja będzie mogła także:

- 1) prowadzić skuteczną współpracę i komunikację z uczelniami i innymi podmiotami działającymi w obszarze umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego (w tym wspierać uczelnie w wypracowaniu międzynarodowych programów studiów, wymianie dobrych praktyk);
- 2) przygotowywać narzędzia sprzyjające prowadzeniu projakościowej polityki stypendialnej (m.in. przez stworzenie nowych programów dla najlepszych studentów z zagranicy, zapewnienie konkurencyjnych stawek stypendialnych, zwiększenie puli stypendiów – w oparciu o priorytety ustalone przez MNiSW);
- 3) wypracowywać nowatorskie programy wymiany akademickiej (studentów i uczonych) pozwalających na udział polskich uczelni w światowych badaniach i podwyższenie ich miejsca w światowych rankingach;
- 4) wypracowywać mechanizmy współpracy z obcokrajowcami będącymi absolwentami polskich uczelni oraz monitorować przebieg ich kariery zawodowej i naukowej;
- 5) skoordynować programy stypendialne, oferowane obecnie przez różne instytucje (przez prowadzenie bazy informacji);
- 6) kreować silną markę polskiego systemu szkolnictwa wyższego, dzięki której polska oferta będzie mogła skuteczniej przebić się do świadomości zagranicznych studentów i pracowników naukowych, a także zapewnić profesjonalną promocję języka polskiego zagranicą (w tym koordynować proces zarządzania lektorami języka polskiego za granicą) oraz wypracować mechanizmy wykorzystywania nauki w programowaniu i realizacji polskiej polityki zagranicznej

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Instytucje zbliżone swoim charakterem i zakresem zadań do Agencji funkcjonują od wielu lat w innych państwach i przez zbudowaną markę oraz rozpoznawalność skutecznie wspierają politykę państwa w obszarze wymiany akademickiej i naukowej, promując i podnosząc jednocześnie ogólną atrakcyjność danego państwa.

Podmiotami wspierającymi umiędzynarodowienie nauki oraz szkolnictwa wyższego są zazwyczaj publiczne instytucje, które koordynują działania administracji rządowej oraz wspierają działalność uczelni i środowisk naukowych. Działanie tych instytucji, pozwala na skuteczniejszą współpracę administracji z uczelniami i jednostkami naukowymi. Działalność ta pozwala także na skuteczniejsze wydatkowanie środków publicznych.

Szczegółowe rozwiązania organizacyjne stosowane w niektórych państwach prezentuje załącznik nr 1 do OSR.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Uczelnie	404	MNiSW - Zintegrowany System Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym „POL-on” (według stanu na dzień 03.03.2017 r.)	<ol style="list-style-type: none"> 1) zwiększenie liczby studentów zagranicznych podejmujących studia w Polsce; 2) zwiększenie liczby pracowników akademickich podejmujących staże i stypendia w zagranicznych ośrodkach akademickich i naukowych; 3) zwiększenie liczby zagranicznych naukowców na polskich uniwersytetach; 4) podniesienie jakości polskich stypendystów, studiujących na polskich uczelniach 5) podniesienie jakości i liczby kierunków studiów prowadzonych w językach obcych, a także wspólnych studiów polskich i zagranicznych uczelni oraz międzynarodowych studiów doktoranckich; 6) zwiększenie efektywności oraz wsparcie dla nawiązywania i realizacji partnerstw międzynarodowych z zagranicznymi ośrodkami akademickich i naukowymi; 7) zmiana sposobu i zakresu uwierzytelniania dokumentów; 8) zmiana sposobu zbierania i zakresu danych o cudzoziemcach (nowe moduły w Systemie POL-on).
Jednostki naukowe	238 (w tym 117 instytutów badawczych, 77 jednostek naukowych PAN, 3 międzynarodowe instytuty naukowe)		<ol style="list-style-type: none"> 1) zwiększenie liczby polskich uczonych biorących udział w międzynarodowych zespołach badawczych (pośrednio); 2) zwiększenie liczby pracowników naukowych podejmujących staże i stypendia w zagranicznych ośrodkach akademickich i naukowych; 3) zwiększenie liczby zagranicznych naukowców w polskich jednostkach naukowych 4) zwiększenie liczby międzynarodowych projektów badawczych realizowanych przez polskie jednostki badawcze (pośrednio); 5) zwiększenie liczby zagranicznych publikacji w liczących się czasopismach naukowych; 6) zmiana sposobu i zakresu uwierzytelniania dokumentów.
Studenci	1 411 306 osób (w roku akademickim 2015/2016)		<ol style="list-style-type: none"> 1) zwiększenie liczby studentów polskich podejmujących staże oraz korzystających ze stypendiów na zagranicznych uczelniach; 2) zwiększenie liczby studentów i naukowców zagranicznych podejmujących studia, staże oraz korzystających ze stypendiów rządowych w Polsce.
Doktoranci	34 556 osób (rozpoczęcie kształcenia w okresie 3.03.2013-		<ol style="list-style-type: none"> 1) zwiększenie krótko i średnio-terminowej mobilności doktorantów 2) zwiększenie liczby doktorantów i naukowców z zagranicy na polskich uczelniach.

	3.03.2017)		
Studenci zagraniczni w polskich uczelniach	58 866 osób (w roku akademickim 2015/2016)		1) zwiększenie poziomu wiedzy o polskich uczelniach i polskim systemie szkolnictwa wyższego za granicą; 2) zwiększenie możliwości uzyskiwania stypendiów rządu polskiego dla najlepszych studentów zagranicznych
Pracownicy naukowcy i nauczyciele akademicy	104 451 osób (według stanu na dzień 3.03.2017 r.)		1) zwiększenie mobilności pracowników naukowych i nauczycieli akademickich 2) zwiększenie liczby pracowników biorących udział w międzynarodowych projektach i programach badawczych (pośrednio) 3) zwiększenie liczby pracowników naukowo-badawczych wyższych uczelni biorących udział w programach wymiany międzynarodowej, stażach na uczelniach zagranicznych.
Komendant Główny Straży Granicznej	1	-	Zmiana sposobu zbierania i zakresu danych o cudzoziemcach (nowe moduły w Systemie POL-on)
Ministrowie nadzorujący uczelnie	5	-	Zmiana sposobu i zakresu uwierzytelniania dokumentów potrzebnych do obrotu zagranicznego.
Osoby kierowane za granicę w celu nauczania języka polskiego jako obcego	Ok. 100	MNiSW (rok akademicki 2016/2017)	Zwiększenie możliwości wsparcia finansowego i organizacyjnego lektorów kierowanych za granicę w celu nauczania języka polskiego.
Uczestnicy kursów przygotowawczych do podjęcia nauki w języku polskim	Ok. 600 (w roku akademickim 2015/2016)	Dane BUWiWM	Potencjalni beneficjenci otrzymujący środki finansowe od Agencji.
Osoby posiadające co najmniej stopień naukowy doktora lub równorzędny stopień naukowy uzyskany za granicą	180 tys. osób (w tym 1,5 tys. z zagranicy)	Baza „Nauka Polska” / „Ludzie nauki”	Potencjalni beneficjenci otrzymujący środki finansowe od Agencji.
Organizacje pozarządowe podejmujące działania na rzecz umiędzynarodowie nia szkolnictwa wyższego i nauki	Brak danych	-	Potencjalni beneficjenci otrzymujący środki finansowe od Agencji.
Jednostki sektora finansów publicznych podejmujące działania na rzecz upowszechniania informacji o szkolnictwie wyższym i nauce	Brak danych	-	Potencjalni beneficjenci otrzymujący środki finansowe od Agencji.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Powołanie instytucji wspierającej umiędzynarodowienie szkolnictwa wyższego oraz nauki było od szeregu lat postulowane przez środowisko akademickie. Taką propozycję zgłaszali przedstawiciele polskich uczelni zgromadzeni m.in. w ramach Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich.

Postulat powołania NAWA został ogłoszony przez MNiSW na pierwszej konferencji programowej poprzedzającej Narodowy Kongres Nauki (cykl debat w różnych ośrodkach akademickich, podczas których dyskutowane są najważniejsze problemy i wyzwania, przed którymi stoi nauka i szkolnictwo wyższe) w dniu 20 października 2016 roku. Na konferencji tej zostały przedstawione założenia działalności NAWA, które jeszcze w trakcie jej trwania zostały przedyskutowane przez obecnych ekspertów. W ramach prac nad tworzeniem koncepcji funkcjonowania Agencji, przeprowadzono wywiady pogłębione z ponad 30 osobami – pracownikami naukowymi, władzami uczelni i pracownikami administracyjnymi.

W ramach opiniowania i konsultacji publicznych projekt otrzymały następujące podmioty:

- 1) Forum Związków Zawodowych;
- 2) Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność”;
- 3) Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych;
- 4) Konfederacja „Lewiatan”;
- 5) Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej;
- 6) Związek Pracodawców Business Centre Club;
- 7) Związek Rzemiosła Polskiego;

- 8) Rada Dialogu Społecznego;
- 9) Centralna Komisja do Spraw Stopni i Tytułów Naukowych;
- 10) Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego;
- 11) Polska Akademia Nauk;
- 12) Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich;
- 13) Konferencja Rektorów Zawodowych Szkół Polskich;
- 14) Komitet Polityki Naukowej;
- 15) Krajowa Reprezentacja Doktorantów;
- 16) Parlament Studentów Rzeczypospolitej Polskiej;
- 17) Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych;
- 18) Prokuratura Generalna Skarbu Państwa;
- 19) Polska Komisja Akredytacyjna;
- 20) Konferencja Rektorów Publicznych Szkół Zawodowych;
- 21) Konferencja Rektorów Polskich Uczelni Technicznych;
- 22) Konferencja Rektorów Akademickich Uczelni Medycznych;
- 23) Rada Główna Instytutów Badawczych;
- 24) Polska Akademia Umiejętności;
- 25) Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych;
- 26) Narodowe Centrum Badań i Rozwoju;
- 27) Narodowe Centrum Nauki;
- 28) Rada Młodych Naukowców;
- 29) Fundacja na rzecz Nauki Polskiej;
- 30) Niezależne Zrzeszenie Studentów;
- 31) Zrzeszenie Studentów Polskich;
- 32) Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „Solidarność”;
- 33) „Obywatele Nauki”;
- 34) Stowarzyszenie „Top 500 Innovators”;
- 35) Biuro Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej.

Projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248).

Projekt został udostępniony również w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006 i 1204).

Konsultacje publiczne i opiniowanie projektu były prowadzone od dnia 16 stycznia 2017 r. do dnia 23 lutego 2017 r.

Szczegółowe omówienie wyników konsultacji publicznych i opiniowania zostało przedstawione w raporcie z konsultacji (załącznik nr 3 do OSR).

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2016 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródła finansowania

Co do zasady nie przewiduje się istotnych zmian w alokacji środków pomiędzy częściami budżetowymi których dysponentem jest MNiSW. Agencja przejmie zadania realizowane obecnie przez BUWiWM oraz MNiSW, przy zapewnieniu dotychczasowego poziomu ich finansowania, a dodatkowo, w celu umożliwienia rozszerzenia działalności związanej z umiędzynarodowieniem nauki i szkolnictwa wyższego, przewiduje się wykorzystanie środków które miały zostać przeznaczone na program studia dla wybitnych.

Środki na funkcjonowanie Agencji są planowane w:

- budżecie państwa, w częściach których dysponentem jest minister właściwy do spraw nauki oraz minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego, tj. w części budżetowej 28 – Nauka oraz w części budżetowej 38 – Szkolnictwo wyższe, w tym środki dotychczas przekazywane na funkcjonowanie BUWiWM, obsługę Państwowej Komisji do spraw Poświadczania Znajomości

Języka Polskiego jako Obcego oraz realizację przez MNiSW zadań związanych z uznawalnością wykształcenia, uwierzytelniania dokumentów do obrotu prawnego z zagranicą, prowadzenia spraw związanych z upowszechnianiem języka polskiego. Liczbę etatów dedykowanych ww. zadaniom w MNiSW oszacowano na sześć. Planowany roczny koszt wynagrodzeń na tych stanowiskach pracy wynosi ok. 400 tys. zł. brutto (bez kosztów pochodnych pracodawcy).

- rezerwie celowej budżetu państwa w części 83, poz. 18 pod nazwą „Środki na sfinansowanie programu, o którym mowa w art. 42a ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym, mającego na celu wspieranie wybitnych studentów w podejmowaniu kształcenia w zagranicznych uczelniach”, która po wejściu w życie ustawy o Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej na wniosek MNiSW zostanie częściowo przekwalifikowana przez Ministra Finansów z przeznaczeniem na funkcjonowanie i realizację zadań Agencji. Program w latach 2016-2025 miał kosztować 336,5 mln zł. Przewiduje się wykorzystanie tej części środków, która obejmuje lata 2018-2025 oraz części środków tegorocznej (2017) rezerwy przeznaczonej na ten program, po jej uprzednim przekwalifikowaniu (łącznie przewiduje się wykorzystanie kwoty 283,8 mln zł w latach 2017-2026). Wstępny harmonogram wykorzystania środków z ww. rezerwy celowej na poszczególne lata uzgodniono na: 2017 - 5 mln zł, 2018 – 20 mln zł, 2019 – 25 mln zł, 2020-2026 – po 33,4 mln zł. Około 25% środków ww. rezerwy zostanie wykorzystane na dodatkowe koszty związane z funkcjonowaniem NAWA. W szczególności środki przewidziane na 2017 r. będą związane z organizacją i wyposażeniem powstającej NAWA. Począwszy od roku 2018 środki z przedmiotowej rezerwy, w kwotach zaplanowanych na etapie ustanawiania programu, będą planowane w budżecie części 38 – Szkolnictwo wyższe,
- w środkach pochodzących z budżetu Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój jako koszty obsługi w realizowanych programach.

Środki na działania Agencji (programy) są planowane w:

- budżecie państwa, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw nauki oraz minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego – w części budżetowej 28 – Nauka oraz w części budżetowej 38 – Szkolnictwo wyższe, wraz z przejęciem zadań BUWiWM oraz programów oraz zadań obecnie realizowanych przez MNiSW.
- rezerwie celowej budżetu państwa w części 83, poz. 31 pod nazwą „Implementacja polskiego programu współpracy na rzecz rozwoju oraz wsparcie międzynarodowej współpracy na rzecz demokracji i społeczeństwa obywatelskiego”, do finansowania programów realizowanych dotychczas przez BUWiWM. Rezerwa ta będzie uruchamiana i wydatkowana w taki sposób jak to było dotychczas przyjęte przy współpracy między MNiSW a MSZ. Proponujemy, aby wraz z likwidacją BUWiWM, które obsługiwało programy stypendialne finansowane z tej rezerwy (np.: program stypendialny im. Stefana Banacha, program stypendialny im. Ignacego Łukasiewicza, itp.), zadanie to przejęła NAWA. Jednocześnie warto zaznaczyć, że udział środków pochodzących z ww. rezerwy w całości planowanych wydatków NAWA wynosi niecałe 5% i nie finansują one funkcjonowania podmiotu.
- rezerwie celowej budżetu państwa w części 83, poz. 18 pod nazwą „Środki na sfinansowanie programu, o którym mowa w art. 42a ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym.
- Programie Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój w ramach działań pozakonkursowych, w ramach Osi III szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, po uzgodnieniu i zatwierdzeniu zmian w POWER. Z danych MNiSW wynika, że na takie programy Agencja do roku 2022 będzie mogła pozyskiwać rocznie około 50 mln zł.

NAWA będzie mogła także prowadzić działalność gospodarczą w zakresie świadczenia usług doradczych i eksperckich, organizacji konferencji, zjazdów, sympozjów i innych przedsięwzięć o charakterze szkoleniowym lub informacyjnym oraz działalności wydawniczej. Jej zakres będzie jednak marginalny w stosunku do podstawowych zadań Agencji. Dochody, jakie będzie ona potencjalnie przynosić będą przeznaczane na działania Agencji, zwiększając jej możliwości oddziaływania na umiędzynarodowienie nauki i szkolnictwa wyższego.

Utworzenie Agencji nie będzie miało wpływu na dotacje dla uczelni zarówno publicznych, jak i niepublicznych - środki dotacyjne są gwarantowane przepisami ustawy PSW - w szczególności art. 93 tej ustawy, stanowiącym regułę waloryzacji środków dla uczelni publicznych.

Utworzenie Agencji będzie miało pośredni, pozytywny wpływ na uczelnie przez umożliwienie ubiegania się przez nie o środki na umiędzynarodowienie. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę skalę finansowania dotacyjnego uczelni (prawie 16 mld zł rocznie), dodatkowe środki które mogą trafić za pośrednictwem Agencji do uczelni mają stosunkowo niewielkie znaczenie dla ich sytuacji finansowej. Jednocześnie wyodrębnienie, skoncentrowanie i dystrybuowanie przez Agencję będzie stanowiło fundament efektywności ich wykorzystywania.

Projekt przewiduje możliwość wypłacania stypendiów zwolnionych od podatków dla studentów, doktorantów, pracowników uczelni i jednostek naukowych oraz osób posiadających stopień naukowy doktora. Przy formułowaniu regulaminów programów Agencja będzie dążyć do tego by beneficjentami otrzymującymi stypendia byli tylko studenci i doktoranci, podczas gdy inne grupy odbiorców powinny być zatrudniane przez instytucję przyjmującą. Środki finansowe powinny być w tym wypadku przekazane w formie dofinansowania do zatrudnienia. Z doświadczeń wynikających z prowadzenia przez MNiSW programu „Mobilność Plus” wynika, że nie zawsze to optymalne z punktu widzenia zarówno beneficjenta, jak i pod względem fiskalnym rozwiązanie jest możliwe w praktyce. Dlatego projekt ustawy przewiduje możliwość wypłacania stypendiów także osobom ze stopniem naukowym doktora.

Zakłada się jednak, że przekazywanie środków zwolnionych od podatków będzie dotyczyło wyłącznie studentów, doktorantów oraz ryczału na koszty zakwaterowania przekazywanego lektorom języka polskiego. Biorąc pod uwagę, że przekazywane przez BUWiWM świadczenia były zwolnione od podatku, skala tego zjawiska może wzrosnąć w porównaniu z rokiem 2017 w roku 2018 o 5 mln zł (15%), w roku 2019 o 7 mln zł (20%), w roku 2020 i w kolejnych latach o 12 mln zł (40%), co wynika z planowanego zwiększenia wydatków na stypendia dla studentów i doktorantów. Jednak planowane środki przeznaczane na stypendia nie będą w skali roku wykraczać ponad środki przewidziane na program studia dla wybitnych, które miały być w całości zwolnione z podatku. W związku z tym łączna kwota środków, która będzie przekazywana w formie zwolnionej z podatku nie przekroczy wcześniej planowanych kwot.

Źródła finansowania oraz wydatki NAWA w ujęciu rocznym na rok 2018 przedstawia załącznik nr 2 do OSR. Szacunki te zostały opracowane na podstawie analizy budżetu na rok 2015 i 2016 w odpowiednich częściach.

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

Podstawę szacunku kosztów funkcjonowania Agencji stanowią dotychczasowe koszty działania BUWiWM, programów realizowanych przez MNiSW oraz koszty funkcjonowania NCN, które w formie i skali działalności jest zbliżone do planowanej Agencji.

Wzrost kosztów funkcjonowania Agencji w stosunku do BUWiWM wynika z poszerzenia zakresu zadań nowego podmiotu. W ujęciu budżetowym dotychczasowe działania realizowane przez BUWiWM będą stanowiły w roku 2018 i 2019 około 41% wydatków Agencji. W kolejnych latach ich udział będzie maleł ze względu na planowane rozwijanie programów skierowanych do nowych grup odbiorców.

Wzrost kosztów funkcjonowania będzie więc wynikiem realizacji nowych zadań. Przewidywany wzrost kosztów funkcjonowania Agencji w stosunku do BUWiWM jest 4,7-krotny (rok 2018), a łączny wzrost budżetu 4,1-krotny.

Współczynnik ten obrazuje, że wzrost kosztów funkcjonowania jest wynikiem prowadzenia nowych działań i adekwatnego zwiększenia budżetu. Niewielki wzrost udziału kosztów funkcjonowania w kosztach ogółem wynika z powierzenia Agencji prowadzenia programów także skierowanych do naukowców, a nie tylko studentów, doktorantów i stażystów, jak to było w BUWiWM. Prowadzenie programów dla naukowców jest bardziej kosztochłonne niż programów wymiany studentów i doktorantów ze względu na konieczność zlecenia oceny merytorycznej ekspertom. Stąd część kosztów funkcjonowania została oszacowana na podstawie kosztów NCN, (a nie BUWiWM), które prezentuje bliższy model organizacji i działalności. Zagwarantowanie środków na merytoryczną zewnętrzną ocenę wniosków jest kluczowe z punktu widzenia realizacji projekcyjnej polityki stypendialnej, będącej podstawowym celem Agencji.

Drugą przyczyną wzrostu kosztów funkcjonowania jest powierzenie Agencji realizacji zadań administracyjnych związanych z uznawalnością wykształcenia i uwierzytelnianiem dokumentów, także realizowanych dotychczas przez ministrów nadzorujących uczelnie. Są to działania, które nie zwiększają dotacji celowej, ale ze względu na duże zaangażowanie osobowe powodują wyższe koszty jej funkcjonowania. Powyższe ma istotny wpływ na udział kosztów funkcjonowania w całości planowanych wydatków.

Zadaniem Agencji będzie aktywne pozyskiwanie środków z tych źródeł. Agencja będzie również aktywnie włączać się w proces umiędzynarodowienia i zwiększania innowacyjności polskiej gospodarki opisany w „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju” oraz pozyskiwać środki na działania służące realizacji wskazanych tam celów.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	0
	(dodaj/usuń)	-	-	-	-	-	-	-
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa					-		
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw					-		
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe					-		
	(dodaj/usuń)					-		
Niemierzalne	(dodaj/usuń)					-		
	(dodaj/usuń)					-		

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

Działalność Agencji nie będzie miała bezpośredniego wpływu na działalność przedsiębiorstw w Polsce. Jednakże w konsekwencji zakładanej aktywności Agencji polski rynek pracy powiększy się o grono dobrze wykształconych specjalistów, którzy przyczynią się do wzrostu konkurencyjności polskiej gospodarki, a także do utworzenia nowych miejsc pracy.

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☒ nie ☐ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☒ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne: ...	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne: ...
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☒ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy

Komentarz:

Zmiany dokonywane w zakresie regulacji ustawowych, w tym dotyczących Systemu POL-on, nie spowodują powstania nowych obciążeń administracyjnych. Zakłada się dążenie do cyfryzacji działań administracyjnych, aplikacji, baz danych oraz obiegu dokumentów, co spowoduje skrócenie czasu potrzebnego do załatwienia poszczególnych spraw, a także ułatwi kontakt i obieg informacji oraz współpracę MNiSW z uczelniami i jednostkami naukowymi. Przykładowo, dotyczy to statystyk związanych z kształceniem cudzoziemców w polskich instytucjach nauki, które aktualnie zbierane są przez BUWiWM w postaci papierowej. Należy również wskazać, że dla Komendanta Głównego Straży Granicznej zostanie utworzone konto w Systemie POL-on w celu umożliwienia odczytywania wprowadzonych danych do Systemu POL-on o cudzoziemcach studiujących w Polsce. Korzystanie z tego konta nie wygeneruje po stronie Komendanta Głównego Straży Granicznej dodatkowych kosztów.

9. Wpływ na rynek pracy

Działalność Agencji nie będzie miała bezpośredniego wpływu na rynek pracy, natomiast należy podkreślić, że w sposób pośredni Agencja będzie wpływała na podnoszenie poziomu kompetencji absolwentów polskich uczelni, a w konsekwencji na polepszenie ich sytuacji na rynku pracy – krajowym i międzynarodowym. Wspierana przez Agencję mobilność międzynarodowa naukowców i pracowników wpłynie na zwiększenie potencjału kapitału ludzkiego i jego konkurencyjności.

Aktywność podobnych podmiotów w innych państwach pokazuje, że powierzenie misji skoncentrowania oferty stypendialnej w ramach jednego podmiotu zwiększa mobilność absolwentów studiów oraz pracowników uczelni i jednostek naukowych.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☒ inne: szkolnictwo wyższe i nauka	☐ demografia ☐ mienie państwowe	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
--	--	---

Omówienie wpływu: Powołanie Agencji spowoduje zwiększenie zainteresowania cudzoziemców ofertą polskich uczelni, wpłynie pozytywnie na ich poziom umiędzynarodowienia.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Rozpoczęcie działalności Agencji planowane jest na 1 października 2017 r. Wykonaniem projektowanej ustawy będzie przejęcie zadań BUWiWM oraz wskazanych w ustawie zadań MNiSW i uruchomienie pierwszych programów wymiany w roku 2017, a ich zakres oraz liczba uczestników będą rozszerzane w kolejnych latach.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Działalność Agencji będzie nadzorowana przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Dyrektor Agencji będzie corocznie składał Ministrowi sprawozdanie z działalności. Ponadto Agencja, jako jednostka sektora finansów publicznych, będzie poddawana kontrolom właściwych instytucji.

W pierwszej połowie roku 2019 (niespełna dwa lata po utworzeniu Agencji) zostanie przeprowadzona przez niezależną instytucję ewaluacja działania NAWA. Celem ewaluacji *on-going* będzie ocena stopnia wdrażania ustawy oraz prawidłowości procesu tworzenia, ewentualne uwagi przekazane przez ewaluatorów pomogą w dalszych etapach funkcjonowania Agencji.

Kolejna ewaluacja zostanie przeprowadzona w roku 2022 (pięć lat po powołaniu Agencji) zostanie przeprowadzona przez niezależną instytucję ewaluacji *ex-post*. W tym okresie powinny być zakończone wszystkie działania związane z powoływaniem Agencji oraz przekazywaniem jej zadań z MNiSW i innych instytucji.

Mierniki ewaluacji:

Dobór wskaźników monitorowania będzie uzależniony od rodzajów programów. W ujęciu jakościowym monitorowane będą:

1. W odniesieniu do programów dla studentów i doktorantów: wyniki w nauce stypendystów, liczba zgłoszeń i kandydatów na jedno miejsce, sukcesy naukowe stypendystów, losy zawodowe, pozostanie w Polsce
2. W odniesieniu do programów dla naukowców: (1) wskaźniki bezpośrednie: liczba zgłoszeń, profil kandydatów, sukcesy stypendystów, (2) wskaźniki pośrednie – dla państwa: widoczność publikacyjna (wskaźniki bibliometryczne, np. wskaźnik Hirscha, udział publikacji w 10% najczęściej cytowanych publikacjach), uznane granty badawcze (liczba grantów ERC i Marie Skłodowska-Curie Actions Fellows, wskaźnik sukcesu ubiegania się o granty europejskie, pozycja w rankingu krajów uzyskujących europejskie środki na badania).

W ujęciu ilościowym monitorowana będzie liczba i udział studentów i naukowców z zagranicy w odniesieniu do trendów światowych.

1. W odniesieniu do programów służących wsparciu umiędzynarodowienia uczelni i promocji szkolnictwa wyższego:
 - pozycja polskich uczelni w międzynarodowych rankingach;
 - liczba studentów i naukowców zagranicznych
2. W odniesieniu do gospodarki finansowej:
 - poziom realizacji budżetu.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

1. Informacja o podmiotach wymiany akademickiej w wybranych krajach.
2. Źródła finansowania oraz wydatki NAWA w ujęciu rocznym (2018).
3. Raport z konsultacji.